

lene miene mutte – Aftelrijmpjes en hun literaire functies

1 januari 1992

Auteur: Will van Peer

Volume: 23

Nummer: 1

Pagina's: 6-13

Documenten

- [moer_jrg23_003.pdf](#)

aanleiding van een tekst iets in een ander boek will van peer gaat op zoeken zijn verontwaardiging toont enzovoort wij hebben in ons programma de leerlingen een vaste procedure en rollen gegeven wat lene miene mutte voor instructie brown palincsar hebben gegeven is ons niet geheel duidelijk geworden aftelrijmpjes en uit de protocolfragmenten in hun artikel is echter af te leiden dat deze instructie opener hun literaire functies moet zijn geweest dan die van ons de beschreven procedure kan zodra deze verkort is gebruikt worden in de fase van het materiaal zoeken voor een werkstuk het doel van het lezen van een aantal teksten is dan in binnenkort verschijnt lees meer fruit van will houden en ideeën vinden voor het werkstuk van peer idit boek gaat over kinderen en literatuur verder zou een vergelijkbare procedure ont het hier volgende artikel is een voorpublicatie van worden kunnen worden voor het schrijven in hoofdstuk 4 waarin aftelrijmpjes als vorm van die procedure zou men deze strategieën aan orale kindercultuur in hun functionele samenhang bod kunnen laten komen vragen stellen die de beschreven worden die functies zijn niet alleen tekst moet beantwoorden ordenen formule belangrijker maar ook minder voor de hand liggend regelen dan volwassenen meestal veronderstellen bij het leren en verwerken van teksten zou het doel kunnen luiden hoofdzaken vinden en in verband brengen met elkaar en met reeds toen in 1991 voor de nominatie van de ako aanwezige kennis eigen meningen en ervaringen prijs ook een kinderboek werd aanbevolen was gen dat aanleiding voor heel wat hoofdzakelijk negatieve commentaren in de media de kin blankesteijn e b van der leeuw vernieuwerliteratuur lijkt niet tot de echte literatuur wing van leesonderwijs strategieën en rou te behoren dat is op zich een merkwaardig tines in moer 1991 78 p 234 245 gegeven want kinderen gebruiken frequent brown als palincsar guided coöperative tekstvormen die wat hun structuur en functionele learning and individual knowledge betreft grotendeels met die van de volwassenen acquisition in l b resnick ed knowing literatuur corresponderen dat blijkt bij voor learning and instruction hillsdale 1989 p 393 beeld uit de poëtische teksten die ze zelf produceren een vorm daarvan aftelrijmen wordt in gerritsen a leesvaardigheid

hoezo leesbaar het hiernavolgende beschreven uit de bestu digheid in moer i99o 5 p 17 8 1 79 dering van dergelijke rijmen wordt duidelijk loon r van m visser overleven is ook een dat literatuur in het leven van kinderen heel wat strategie in moer i 99o 8 p 339 348 belangrijker is dan de genoemde negatieve ruten e leesvaardigheidsdidactiek een an commentaren veronderstellen dere weg in moer t99a g p 370 372 in tegenstelling tot wat men vaak meent verhoeven l d e noodzaak van functionaliteit ontwikkelen jonge kinderen ook spontaan uit in moer i99o 5 p ihi i o3 zichzelf literaire activiteiten freud zag zelfs wendel de joode b van naar een strategie de oorsprong van de literaire belangstelling in georiënteerde leesvaardigheidsdidactiek in het kiekeboe spel dat kleuters zo vol over moer i99o 5 p 173 1 7h gave met hun ouders spelen in ieder geval hebben veel spelletjes van kinderen duidelijke literaire ingrediënten het spelen van rollen theater fantasie of een narratieve structuur in dit artikel gaat het over literaire produkten die door kinderen zelf worden voortgebracht naast verhalen zijn dat ook teksten met ee n 6 moer i99i i uitgesproken poëtisch karakter zoals onder kent niet slech t s een geleide l ij ke in p erking van meer aftelrijmen onmiskenbaar poëtisch in gespreksthema s voor kinderen resulterend in deze teksten zijn hun vers en strofenbouw het vermijden van bij voorbeeld seksuele vermetrum en rijm alliteraties assonanties en wijzingen in conversaties waar k inderen bij ambiguiteiten kortom een opeenhoping van aanwezig zijn ook het omgekeerde gebeurt typisch literaire procedes die traditioneel door namelijk de ontwikkeling van orale vormen de poetica en retorica worden bestudeerd van interactie waarvan volwassenen groten aftelrijmpjes zijn een duidelijke illustratie deels uitgesloten worden ter zijde zij op ge van het feit dat jonge kinderen ook zelf actief merkt dat wat hier in een paar zinnen gesc h e t st en creatief zijn in literair opzicht empirisch wordt als een breuk in de tradities in feite een bewijsmateriaal hiervoor is onlangs geleverd langzame en vrijwel onmerkbare historische door kelly rubin 1988 dit is een argu beweging was die alleen als een kloof gezien ment tegen al wie de literaire belangstelling kan worden wanneer men ze over een aanzien van volwassenen wil terugvoeren op aange l ijk lange periode b eschouwt de huidige ef leerd gedrag tijdens de socialisatieperiode fecten van deze evolutie zijn d u i delij k genoeg sterker nog aftelrijmen zijn het exclusieve kinderen worden veel minder blootgesteld aan literaire terrein van kinderen waarvan vol expliciete conversaties over onderwerp en die wassenen uitgesloten worden om te begrijp voor h en taboe worden geac h t maar de omgepen hoe dat gekomen is moeten we eerst even keerde uits l uiting gel dt ook weinig vol wasse teruggaan in de geschiedenis nen is het vergund mee te mogen doen met touwtje springen met aftelversjes of met de een kl oof in de ora l e c ultuu r fantasies p elletjes waar de meeste kinderen spontaan in betrokken raken sinds de achttiende eeuw bestaat er een niet toch blij kt a l gauw dat het niet werkelijk mo geringe kloof tussen de cultuur van volwasse gelijk is om de werelden van volwassenen en nen en die van kinderen tot dan toe en in kinderen vol ledig van elkaar af te schermen ieder geval tot in de zestiende eeuw deelden de concrete vorm van het gezins l even maa kt kinderen en volwassenen dezelfde spelletjes en het vrijwel onmogelijk een abso l ute scheiding dezelfde verhalen als een kind een versje ken tussen de verbal e interacties van vo l wassenen de had

het dat zeer waarschijnlijk gehoord van en kinderen in acht te nemen en te handhaven een volwassene in het gezelschap van andere de situatie is dus complex het is waar dat de volwassenen en met de volwassen wereld als twee culturele werelden naast elkaar bestaan referentiekader versjes uitsluitend bedoeld maar tegelijk kan die onafhankelijkheid niet voor het vermaak van kinderen stammen zeer helemaal volledig zijn de noodzakelijke verzekeer uit een latere tijd de gerenommeerde menging van de twee levenssferen betekent engelse onderzoekers op dit gebied lona en echter geenszins een terugkeer naar een situatie opie 1957 p 266 laten zien dat kindertje zoals gangbaar was tot in de late middelrijmpjes in de huidige betekenis van het woord eeuwen waarin beide werelden nog een geheel niet eens bestonden voor 1800 de nieuwe vormen de complexe dynamiek tussen de vassing over het kind zijn die met de verlichte twee culturen geeft juist gestalte aan de conding haar intrede doet heeft de vorm inhoud crete vormen van mondelinge communicatie en functie van de cultuur zodanig beïnvloed waarin volwassenen en kinderen betrokken dat de oude eenheid tussen de orale cultuur van kunnen worden een domein waarin de scheiding volwassenen en kinderen wordt opgeheven erding in het bijzonder opvalt is dat van het kind ontstaat dan geleidelijk een orale cultuur die gúistisch medium dat beide groepen tot hun betypisch en exclusief is voor het kind het werk schikking hebben om literaire ervaringen op te van bornemann 1980 getuigt hiervan doen terwijl dit medium voor de volwassene deze historische ontwikkeling heeft verveer voornamelijk de geschreven tekst is is het kende consequenties voor de positie van het vooral jonge kind volledig afhankelijk van kind in de sociale werkelijkheid de orale cul mondelinge teksten of die nu voortkomen uit tuur van volwassenen en kinderen worden nu de eigen cultuur van kinderen of uit interactie wederzijds van elkaar afgeschermd dit betekent volwassenen het is voornamelijk de orali 1992 1 moer 7 feit van te ksten en niet alleen van taal wat het of een minder plezierige toebedeeld krijgt verschilt uit maakt van de kindercultuur ten op als zodanig wordt het ritueel gebruikt als een zicht van die van de volwassene en die deze beslissingsprocedure voor een ander daarop cultuur beschermt tegen inmenging van de volgende spel op deze functie komen we zo volwassen wereld in dit artikel wordt een gen d a d elijk nog terug als dit echter het enige doe l re het aftelrijm behandel d dat illust ratief is van een aftelrijm zou zijn dan zouden we met voor de onafhankelijkheid van de orale kinder een wel erg onhandige procedure te maken cultuur aange toond zal worden dat er onder hebben immers beslissen wie aan de beurt het onschul dig u itziende opp ervla k specifieke is zou even goed door dwang kunnen worden sociale functies schuil gaan in ieder geval zal gedaan uit observaties blijkt dat kinderen blijkt en hoe belangrijk deze literaire vorm is in herhaaldelijk aftelversjes gebruiken zonder het socialisatieproces kinderen als literatoren enige teken van verveling ze schijnen er juist dus veel plezier aan te beleven daarom mag men het bestaan van een tweede functie aannemen aftelversjes namelijk de mogelijkheid die de rijmpjes de kinderen bieden tot het beleven van een vorm aftelversjes behoren vrijwel uitsluitend tot de van genoeg om die reden hebben we met kindercultuur hun gebruik vertoont een veronmiskenaar literaire teksten te maken zo band tussen hun vorm en hun functie wat hun als

eerd er gedefinieerd het bestaan van deze formele structuur betreft ze zijn relatief kort functies verklaart meteen waarom de rijmpjes gewoonlijk niet meer dan ongeveer 40 woorden verkozen worden boven fysieke dwang hebben en hebben een meestal zeer regelmatige rituele karakter ervan geeft bovendien duidelijke versbouw een strak metrisch patroon eenduidelijke oriëntatiepunten en houvast voor het hanrijm en soms ook alliteratie en assonantie delen de talige vorm is stabiel en wordt gebelieft en ambiguïteit deze literaire makkelijk in het geheugen vastgehouden de middelen worden in de versjes met aanzienlijke woorden en bekliven en oefenen een niet te ver variatie en verfijning gebruikt hetgeen waarlozen aantrekkingskracht uit op de deeltuigt van de spontaneïteit en creativiteit van nemers en willekeurige beurttoewijzing op de kinderen die ze produceren wanneer men basis van dwang is een schrale en weinig intense het meest uit voerige werk op dit gebied op interessante wijze van beslissen wat de versjes aan opie 1959-1969 bes tudeert dan vallen deze tonen is de impact van literaire vormen op het formele kwaliteiten meteen op het zijn zoals denken voelen en handelen van kinderen gezegd uitgesproken literaire vormkenmerken die door de kinderen met grote originaliteit oorspronkelijk en cultureel stabiliteit zijn voor humor en in eindeloze variaties worden geproduceerd de aanzienlijke variatie in de diverse vormen de functionele kwaliteiten van aftelrijmpjes van deze rijmpjes doet niet vermoeden dat er komen het duidelijk tot uiting wanneer men ook opvallende cultuuroverschrijdende overze beschouwt als onderdeel van de specifieke eenkomsten bestaan de volgende beschrijving orale interactie waarin ze voorkomen vanwege mag als een illustratie hiervan gelden dit vers hun sterk rituele karakter kan men ze teksten je werd geobserveerd terwijl ik meedeed aan noemen in de ware betekenis van het woord een kinderspelletje en direct daarna beschre om slechts een opvallend kenmerk te noemen van een meisje van zes en haar vijfjarige ze zijn sterk gestandaardiseerd zo wordt een broertje willen samen met twee volwassenen aftelversje ongeduldig verklaard door de andere die bij hen op bezoek zijn verstoppertje spelen kinderen als het op zeggen niet nauwkeurig ze bespreken wie hem moet zijn plotseling volgens het ritueel of met precies de juiste roept ons bij elkaar en zorgt ervoor dat we zo woorden van dat versje gebeurt twee belang bij elkaar gaan staan dat onze rubberlaarzen rijke functies springen hierbij direct in het oog vanwege de regenachtige dag een halve cirkel in de eerste plaats worden aftelversjes door kin vormen zelf plaatst ze zich in het midden deren gebruikt om een persoon aan te wijzen en half gehurkt maakt ze eerst een snelle rit die een bijzondere rol hetzij een aangename mische op en neer gaande beweging met haar 8 moer i99z i rechterhand ongeveer tocm boven de grond each player puts out his right foot and the terwijl ze het volgende aftelversje opzegt dip pen de afteller crouches on the ground and touches each toe cap in turn saying bolde bolde bot your shoes are dirty please change them doe die vieze vuile voet van jou the dip pen continues round and when his eens even uit de weg words end on someone's foot that person is want die staat hier vreselijk in mijn weg out p 55 na de eerste drie tikken op de grond tijdens de overeenkomsten tussen de twee beschrijft het uitspreken van de eerste regel begint afvingen kunnen nauwelijks aan toeval te wijten te tellen door korte rit-

mische tikken te geven zijn terwijl het toch enigszins lachwekkend is op ieders laarzen een voor een beginnend bij te veronderstellen dat kinderen over het kanaal de eerste laars links van zichzelf voor iedere heen met elkaar zouden communiceren om in lettergreep wordt er een botvlaams voorformatie overafte rijmpjes uit te wisselen laars geteld de laars waarop het laatste de overeenkomsten die hier te zien zijn zou woordvalt moet weg de betreffende speler den verrassend maar misschien niet zo belang moet het aangetikte been achteruit zetten zo rijkelijk zijn wanneer ze tot dit ene voorbeeld be dat die speler nog maar een voet in het spel perkt bleven dat is in het geheel niet het geval heeft de dubbele betekenis van het laatste het volgende voorbeeld gaat door voor een woord weg is iets wat vaker voorkomt in aut hentiek hollands vlaams rijmpje aftelrijmpjes zo ook bij voorbeeld in aan de amstelveense weg stonden zeven bomen al olleke bolleke die bomen waaiden weg van de amstelveense riebessolleke weg het aftellen begint dan opnieuw en de olleke bolleke procedure wordt nauwgezet en ernstig uitgeknoelvoerd terwijl geen van de spelers zich ermee bemoeit of iets zegt maar het verloop met in de algehele klanckstructuur lijkt hier zo tytense aandacht volgt het afvallen van botten pisch met de nederlandse taal verbonden dat blijft doorgaan totdat er nog twee laarzen over weinig mensen zouden verwachten dat het ook zijn degene wiens laars niet afgeteld wordt in een andere taal kan bestaan toch zoals de moet hem zijn in het spelletje dat volgt zo volgende tekst laat zien komt vrijwel hetzelfde gauw dit duidelijk wordt verspreiden de spe rijmpje in engeland voor lers zich zonder commentaar in diverse richtingen en het verstopertje spelen begint olicka bolicka wanneer ik later op de dag naar dit spelletje susan solicka informeer zegt a dat dit afb olden heet na olicka bolicka drukke lijk uitgesproken in haar plaatselijk nob dialect op de vraag of ze dit van de meester op school heeft geleerd antwoordt ze ironisch een ander rijmpje populair in nederland en zonder er verder veel aandacht aan te beste waarvan gedacht wordt dat het een van de den dat dit een kinderspelletje is de volgende meest typische nederlandse kinderversjes is dag herhaalt a diverse malen hetzelfde versje namelijk tijdens het spelen wanneer ik a vraag of ze me nog meer van haar aftelversjes wil leren toont lene miene mutte ze geen interesse tien pond grutten ik was zelf enigszins verbaasd kinderen in dit tien pond kaascomp utertijdperk bezig te zien met een derge lene miene mutte is de baa s lijk traditioneel aftelvers toch staan deze kinderen met het ritueel dat we beschreven heb heeft zeer vergelijkbare varianten in het en ben beslist niet alleen men eer gelijke daartoe gelsfransduits en hongars zoals de vol een verslag van opie opie 1969 gende voorbeelden illustreren ig9z i moer 9 eeny meent mineg mo where s your pocket catch a tiger by the toe iforgot it ijhesqueals let himgo well please walk out eeny meent mineg mo mickey mouse une mine mane mo in a public house une fine jane fo drinking pints maticaire et matico of beer mets ta main derriere ton dos where s your money in my pocket ene tene move mei where s your pocket paster lone bone strei iforgot it ene fune herke berke wer wie wo was a pig walked into a public house and asked for a pint ojbeer eni peni jupi neni where s your money sir effergefferguwi neni in mypocket sir int pint lorin where s gout pocket sir te vagy odakint in my jacket sir where s gout jacket sir en zoal s de opies noteren komt het zelfs voor

iforgot it sir in h et a rmee ns aan de uiterste rand van euro please walk out pa
nog ster kere voorbeelden van cross cu ltu rele overeenk omsten in afte lversjes
en spel le met de laatste regel wordt telkens iemand uit tjes worden genoemd d
oor de opies 1 969 geteld merk op dat de inhoud mee evolueert p 27 28 variërend
van het engelse chinging met de tijd pas in het derde versje uit 1950 u p tot h et j
a panse jan ken pon het chinese doet mickey mouse zijn intrede c hai ken en sterk
overeen k omst ige spell etjes terwijl er dus wel veel variatie in aftelrijmen in i ndo-
nesie en et h iop ie wordt aangetroffen moet de historische en m aar ook in his-
torisch opzicht getuigen de cross culturele stabiliteit verbazingwekkend teksten
van een tame l ijk grote stabiliteit de worden genoemd dit heeft aanleiding gege
vol gend e voorbeelden zijn rijmpjes d ie respec ven tot wilde speculaties over de
vermeend tievelijk in 1907 1939 1950 en 1952 door de mysterieuze herkomst van
kinderversjes deze o pies op de b ri tse eilanden genoteerd zijn hoeven echter niet
onderschreven te wor den omdat de aanwezigheid van een rijmpje in eenty teenty
tuppenny bun de ene cultuur nooit voorspellend is voor het pitchin tatties door
the lum bestaan van een dergelijk rijmpje in een andere who s there cultuur fac-
toren als sociale en internationale john blair mobiliteit in voorgaande eeuwen de
enorme what does he want snelheid waarmee teksten zich verspreiden en a bottle
of beer vooral de vasthoudendheid waarmee kinderen where s gout money zich
vastklampen aan de vorm van de rijmpjes 1 forgot wat in hoge mate functioneel is
zoals we nog go downstairs zullen zien vormen een afdoende verklaring you
drunken sot voor het verschijnsel het is dan ook tamelijk zinloos zijn toevlucht te
nemen tot irrationele afrog walked info verklaringen a public house deze his-
torische en culturele stabiliteit van ands askerf fo r de rijmpjes heeft betrekking
op de vorm het is a pint ojbeer de vorm die stabiel is over tijd en afstand maar
where s gout money datzelfde geldt grotendeels ook voor de functie in my pocket
ervan in de voorgaande paragraaf zijn twee 10 moer 1992 i van dergelijke functies
genoemd we besteden ligt zoals in de vo lgende paragraaf wordt be daar nu meer
aandacht aan schreven in de mogelijkheid om machtsrelaties binnen een groep te
rege l en aft elve r sj es als s p el aft el ve rsj es en social e ma c h t men kan zich
afvragen wat de versjes die s pe ciale aantrekkingsk racht geeft dat ze eindeloos
zoals gezegd is d e be langrijkste functie van herhaald kunnen worden zonder dat
ze kinde aftelversjes die van het verdelen van rollen in ren gaan verve l en voor
zover het aftel l en een een sp el dat direct daarna gespeeld wor d t er is s p el op
zich is word t er voora l aan dee l geno geen dwingende reden waarom dit door
der men om er genoeg aan te beleven m eerdere gelijke rijmpjes zou moeten ge-
beuren er zijn elementen dragen h iertoe bij een eerste en ook andere strategieen
die voor dit doel door zeker niet het minst b elangrijke element is kinderen ge-
bruikt worden ook deze vertonen de strak georganiseerde structuur van de tekst
vaak s p elk waliteiten dit kunnen s p elletjes en de geritua l iseerde procedure
voor de uit zijn waarin o pl ettendheid snelheid of mis lei voering zaken als rijm
metrum ambiguïteit ding een prominente rol spelen naast vastbe en ritme dragen
verder b ij aan de muzikale kwa radenheid en inzicht h et is niet bekend h oe liteit-
en van de te kst en kunnen gewaardeerd vaak el k van deze methoden door kin-
deren ge worden om zichzelf e en twee de element is de bruikt wordt wel is het

zeker dat aftelversjes beleving van spanning en de gevoelens van op regelmatig met dit doel gebruikt worden daar lichte die erop volgen ieder kind dat aan zijn ongetwijfeld goede redenen voor het gebruik van het aftelvers meedoet realiseert zich dat er iets bruikbaar van fysieke overheersing of van beproef op het spel staat daarom weet het kind dat er dingen die afhangen van mentale of lichamen een bepaalde vorm van gevaar mee gemoeid is lijke vaardigheden zou bij frequent gebruik terwijl tegelijkertijd de mogelijkheid gegeven namelijk een ongewenst effect produceren is om aan dat gevaar te ontsnappen dit alles het zou betekenen dat steeds dezelfde kindement van strijd ligt zoals huzinga in zijn ren namelijk de jongere minder handige of homo ludens 1938 onder de aandacht heeft oplettende kinderen voor de onprettige rollen gebracht ten grondslag aan het spelen als cult worden aangewezen daardoor wordt de uiteindelijk verschijnse l aangezien alle deelnemers daging om aan het spel mee te doen vermin gelijkelijk hetzelfde gevaar trotseren ziet het derde en het spel zou al gauw niet meer waard kind de situatie als een waarin het kan triomf zijn geseeld te worden bovendien zouden feren in plaats van erdoor overweldigd te worden kinderen kunnen weigeren om voortdurend de den vandaar het gezicht dat de kinderen onplezierige rol te moeten spelen opzetten als het aftellen bezig is men wordt het gaat er dus om hoe iemand aangewezen verondersteld het gevaar van niet uitgeteld te kan worden om een onaangename rol te spelen worden moedig te trotseren maar de spanning zonder zich gekrenkt te voelen aftelversjes die dit oproept is hoog genoeg speciaal voor vormen een mogelijke oplossing voor dit probleem voor de jonge kinderen om gepaard te gaan met bleem en kennelijk een succesvolle oplossing lichte gevoelens van bedreiging die kunnen sing wordt aangedragen in de vorm van een gedeeftelijk overwonnen worden door het geander spel dat gebruik maakt van een monde zicht dat ook de andere kinderen trekken het linge tekst die op een strak vastgelegde en vraags slechts weinig observatie om te zien dat rituele manier gehanteerd wordt de efficiëntie het afgeteld worden speciaal voor de kleintjes ervan kan toegeschreven worden aan een elementen weer echt opluchting of teleurstelling ment dat vreemd is aan andere procedures oproept namelijk toeval de volgende voorbeelden laten toch zijn deze vormen van genoeg of ze zien dat het resultaat van het tellen afhankelijk nu voortkomen uit de muzikale kwaliteiten is van een aantal factoren het punt in de kring van de taal uit de rituele aard van de proce waar het aftellen begint de lengte van het dure of uit de spanning en opluchting die er versje en het aantal tellende tikken zelf een varen worden op zichzelf niet voldoende om afgeleide van het aantal lettergrepen van de basisfunctie van aftelversjes te vormen die tekst 1992 1 moerrierrie orrie round the table charlie chaplin eat as much as you are able saton a pin ijyou re able eat the table how many inches errie orrie out did itgo in four met de drie eerste versregels worden telkens one two three four vier tikken gegeven met de laatste drie in het totaal dus vijftien tikken op het eerste gezicht het resultaat is hier afhankelijk van het aantal komt dat patroon van vier tikken per versregel wordt dat door een van de deelnemers gegevaker voorzoals in het volgende voorbeeld ven wordt op de vraag van de afteller die daar blijkt door niet in de mogelijkheid is het spel te manipuleren op die manier wordt echter een as fair as fairas it-

can be nieuw geïntroduceerd diegene die het the king of egypt said to me antwoord geeft kan nu het verdere verloop the one that comes to number three manipuleren maar ook daartegen bevatten must be he one two three sommige teksten voorzorgsmaatregelen de drie eerste versregels vertonen inderdaad engine engine on the live weer hetzelfde patroon vier tikken per vers wasting petrol all the time maar de laatste heeft er zes in plaats van vier how many gallons does it take stilzwijgen d wordt dus aan genomen d at de five six seven or eight afteller niet kan voorspellen op wie de laatste eight tik terecht komt dit stelt eisen aan de minights p c l s eight male lengte van het aftelvers hoe korter het is hoe gemakkelijker het resultaat immers door nu de beantwoorder verplicht is te kiezen uit de afteller kan worden gemanipuleerd de een aantal alternatieven wordt hem of haar de meeste kinderen realiseren zich vlug dat door mogelijkheid tot manipulatie ontnomen de middel van een snelle berekening het patroon afteller op zijn of haar beurt moet de letters in het eigen voordeel gebruikt kan worden van het getal spelen wat gezien de relatieve omdat dit de geloofwaardigheid van het spel complexiteit van het engelse spellingsysteem ondermijnt worden er strenge voorzorgs voor jonge kinderen ook hier de kans op maatregelen genomen met betrekking tot de manipulatie aanzienlijk vermindert in het volstructuur van de tekst en het gebruik ervan gende voorbeeld gaan dergelijke maatregelen d at dit heel erg speelt volgt uit het feit dat een nog verder groot aantal rijmpjes verdere toevoegingen bevatten zoals het volgende voorbeeld laat as 1 went down the icky picky lane zien i met some icky pickypeople what colour were they dressed in old motherlnk red white or blue fell down the bink red how many miles red spells red did she fall and that s as fair as fair can be three that you are not to be it one two three hier is de passage tussen het gegeven ant de speler op wie de tik valt moet de woord en het einde van de tekst bijna zo lang vraag beantwoorden de afteller moet zich aan als sommige aftelrijmpjes in hun geheel in de dat antwoord houden en evenveel tikken doen volgende tekst wordt de beantwoorder dan als het genoemde aantal ook in het volgende weer meer vrijheid gegeven maar de lengte rijmpje is dat het geval van wat er nog na het antwoord komt sluit de mogelijkheid tot manipulatie vrijwel uit 12 moer 1992 1 my mother and your mother ten merk op dat ook de volwassenen die kans were hanging out the clothes niet kregen wat het exclusieve karakter van my mother gave your mother deze vorm van literatuur onderstreept met a punch upon the nose andere woorden alertheid en ervaring zijn de what colour was the blond geaccepteerde praktijken om de rol van afteller skiut your eyes and think te mogen vervullen wel ziet men af en toe dat blue een wat jonger of wat minder alert kind uit si u e spells blue strategische overwegingen een keertje de rol and out you go van afteller mag vervullen vooral als het wat with a jolly good clout gaat jengelen maar ook dan is duidelijk dat upon your big nose het slechts om een tactische toewijzing van de rol gaat die alleen met goedkeuring van de hoe ver sommige van deze maatregelen tegen meer ervaren kinderen kan worden verleend manipulatie kunnen gaan is te zien in de volgende tekst ten slott e eachie peachie pear plum de hier voorgestelde analyse zegt iets over het when does your birthday come verband tussen literatuur en maatschappij de fourteenth of december literaire teksten die kinderen in dit ge-

val ge 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 1 4 bruiken bieden de mogelijkheid om met
vor d e c e m b e r men van sociale macht om te gaan om te leren you are out over
structurele manieren van toewijzing of uitsluiting van lidmaatschap aan ofwel do-
mi niemand kan redelijkerwijs nog de eerlijkheid nante ofwel ondergeschikte posi-
ties tegel ij van het resultaat in zo n geval betwisten kertijd wordt de groepsvorm-
ing vergroot en overbodig als zulke voorzorgsmaatregelen bl ijft het genoeg in
het spel behouden daar mogen lijken toch winnen ze aan gewicht te uit volgt dat
de vormen en functies van deze gen de achtergrond van een ander probleem mon-
delinge teksten in feite verre van triviaal dat bij het aftellen onopgelost blijft
namelijk zijn ze vormen een uiterst doeltreffend middel hoe beslist wordt wie het
aftellen mag doen om een cu lturele wereld te ontdekken en te vor observaties van
kinderen laten zien dat hier men en daardoor zijn ze een middel tot sociali voor
geen vastgestelde procedure is waardoor satie paradoxaal genoeg door kinderen
zelf de mogelijkheid van manipulatie weer op uitgevonden al s zodanig vormen de
ze l f duikt af en toe kan men kinderen zien die gecreeerde literaire ervaringen
van kinderen eerst een aftelronde houden om uit te maken in hun eigen wereld de
basis waarop kennis en wie het echte aftellen mag doen maar dit is gevoel inzicht
en motivatie gebaseerd zijn niet de standaardprocedure gewoonlijk zijn het een-
voudigweg de oudere en meer over noot en literatuu r heersende kinderen in de
groep die automa tisch de rol van afteller op zich nemen per slot z dit boek verschi-
jnt bij bohn stafleu van van rekening veronderstelt de activiteit van het loghum te
h outen aftellen een behoorlijke bedrevenheid in het onthouden van versjes
vlotheid in het co rdi bornemann e studien zur befreiung des kindes neren van aan-
raken tellen en opzeggen me 3 delen frankfurt m ullstein 1 980 trisch gevoel en
woorden in lettergrepen kun kelly m h d c rubin natural rhythmic nen splitsen in
sommige gevallen ook het patterns in english verse evidente from kunnen spellen
van woorden zie eerdere voor child counting out rhymes in journal of beelden men
kan in dit verband ook terug memory and language 27 t988 p 7 i8 74o denken aan
het eerder beschreven voorbeeld opie i p opie the lore and language of waar het
oudste meisje automatisch de rol van sc hoolchildre n oxford oxford up 1 959 af-
teller op zich nam dat ook haar broertje die opie i p opie children s games in street
and rol op zich zou kunnen nemen leek uitgeslo playground oxford oxford up 1
969 19 92 1 moer 13